

Učiteljski pravnik.

—g Vračunaje vojaških let za pokojnino državnim uslužbenecem. »Slov. Narod« poroča: Glavna kontrola je izdala sledeče rešenja: Člen 45., točka 2 uradniškega zakona se mora razumeti tako, da pripadajo selitveni stroški civilnim in vojaškim osebam, katere navršijo polno število službenih let, vračunajoč v to i leta vojne službe dvojno. Kajti ako bi ne bilo tako, ne bi stalo v 121. členu zakona o ustrojstvu vojske in mornarice, da se stavi častnik, je dovršil 35 let aktivne vojaške službe, vračunajoč vojno službo dvojno, odmah na svojo zahtevo v pokoj, t. j. da dobi svojo polno pokojnino; to pa velja tudi za uradnike, ker se računa i tem po čl. 137., točka 3 uradniškega zakona vojna služba za pokojni-

no kot aktivnim častnikom. Po tem se upokoji lahko na njegovo zahtevo i uradnik, kadar navršijo 35 službenih let z dvojnovo vštetiimi vojnimi leti, ker se smatra, da je dosegel polno pokojnino.

—š **Važno za upokojeince s 35 let službe in 65 let starosti.** Razpis ministristva z dne 14. decembra 1923., št. 70.753, s katerim se je izdala izvršilna naredba k zakonu o civilnih državnih uslužbenih glede prevedbe onih s 35 službenimi leti in 65 leti starosti, določa, da se morajo prevesti in razvrstiti tudi uslužbenici, ki so dopolnili 35 let službe ali 65 let starosti. Če je uslužbenec 65 let star, pa nima 35 službenih let, se mora ravno tako prevesti in upokojiti po novem zakonu, kakor da je dopolnil 35 let službe in 65 let starosti.

Splošne vesti.

Ideja narodnega in državnega edinstva in jugoslovanske nacionalistične misli je zahtevala žrtev troje mladih življenj, da iz mučeniške krvi zažubori in požene novih tokov v plamtečih srcih, za velike ideje in ideale.

Mladina, ki v tem realnem kaosu daje državi novih zdravih dotokov in se navdušuje za vzvišene ideale, je bila iz zasede od zločeste roke napadena od sovražnikov zdravega nacionalizma, ki je naši državi potreben tako kot ribi voda in ptici zrak.

Kot nosilci jugoslovanske nacionalistične misli, narodnega in državnega edinstva med mladino, kar so tudi najvišji ideali našega zvanja, so padli dne 1. junija t. l. v Trbovljah

borci jugoslovanske nacionalistične misli:

Stanko Žnidaršič, Franc Šlajpah in Žarko Boltavzar.

Narodnima mučnikoma Lundru in Adamiču, so se pridružili sveži grobovi. Naša nacionalna zgodovina črta svoje meje in s krvjo probuja mase k nacionalni zavesti.

Iz krvi nacionalnih borcev — junakov bo vzplamtela nova moč jugoslovanske nacionalistične misli in ideji narodnega in državnega edinstva ter prinesla zmago naši mladi državi!

Mučeniški krvi in žrtvi za idejo močne naše države, M. Draškoviču, so se pridružili novi mučniki, ki jim oddolžimo najboljše njihova mlada življenja z delom za idejo — za katero so umrli.

KAJ NAM PRITIČE?

(Iz kroga poročenih učiteljic.)
Nova določba o draginjskih dokladah je prinesla učiteljicam, omoženim z državnimi nameščenci staro krivico. Iz odločbe je zopet prozorno razviden principijel odpor proti upravičenosti našega zahtevka neumestno odklanjanje logike v naših razlogih. Država prizna možu draginjsko osebno doklado, ker uvidi njeno potrebo in ker ga s tem odškoduje za njegovo delo. Ako je možki uslužbenec poročen, mu prizna tudi doklado za ženo in otroke. Skrb države za družino se zrcali v dodatku doklad za ženo in za otroke, med tem ko se osebna draginjska doklada smatra odškodnina za osebno

delo. Ako je možki uslužbenec slučajno poročen z ženo, ki je v aktivni službi, mu država logično črta doklado za ženo, ker izvira iz ženine službe honorar, ki paralizira doklado za soprogo. Doklada za ženo pa izvira iz dejstva, da treba podpisati zakonca kot tvoritelja države v splošnem, v posebnem oziru pa, da se odškoduje ženino domače delo in njena skrb, ker radi preobloženosti poslov nima prilike pridobitka zunaj. — Kaj na se zgodi, ako skrči žena svoje domače delo in da svoje moči na razpolago državi? Da s tem žrtvuje, je jasno, toda oglejmo si samo njeno delo v prid državi, ne glede na sentimentalnosti o izgubi vpliva na domače razmere. Moči, ki jih

da državi na razpolago, morajo biti popolne, one se tudi uprežejo brez sentimentalnosti, brez ozirov in olajšav na ženin naravni poklic, v službeni aparat. Realnemu delodajalcu ne pride na um, da bi za isto kvalitativno in kvantitativno delo odmerjal v posameznih slučajih različnih odškodnin. Država to dela, sicer ni tega v nobenem obratu. Država skrči ženin osebno doklado, ki si jo s svojim osebnim delom zasluži po vsi pravici v polni meri, na — polovico. — Poglobiti se logično v sedanje razloge državne uprave bi rezultiralo: Država daje možu osebno draginjsko doklado, daje mu doklado za ženo in otroke, ker ti nimajo posebnega zaslužka. Čim se izpremeni razmerje, da vstopi zraven moža v državno službo še žena, se zmanjša dolžnost države za preskrbo službujoče dvojice, češ, saj se plačuje že dovolj enega. Na drugi strani pa prejema učiteljica, omožena z možem, ki ni v državni službi, polne osebne draginjske doklade ne glede na njegov zaslužek izven državnih blagajn. Koliko krivice izvira iz te mrzle in neusmiljene geste odločujočih činiteljev, pričajo številni protesti. Zdi se, da je potreben poseben apel na zdrav razum, da se pomakne to vprašanje bliže luči. Dosedaj moramo ugotoviti to-le:

1. Država smatra koincidenco službe moža in žene v državnem službenem razmerju za manj vreden faktor v državni upravi.

2. Država plačuje isto delo ne po faktičnem efektu, marveč po slučajnem medsebojnem razmerju dveh v istem službenem aparatu službujočih sil.

3. Država hoče ustvariti z novo odločbo o draginjskih dokladah nov tip izkoriščenega in cenega delojemalca, ki je zbog svoje strokovne izobrazbe navezan nanjo.

4. Država se ne ozira na faktično pridobitno razmerje zakonske dvojice, ako je en del v državni službi, marveč le takrat, ako izvira pridobitnost obeh istočasno iz državne službe. S tem je podano samolastno vmešavanje v privatne razmere zakoncev.

Ta ugotovitev ne zadostuje, treba bo takojšnjega odločnega boja, da izgine ta anomalija državno-upravnih pojmov.

— **Za ločitev prosvetne uprave od politične in enotno prosvetno upravo v Sloveniji.** Učiteljsko društvo za krški okraj je na svojem zborovanju na Raki dne 28. maja t. l. soglasno odobrilo nastop predsednikov okrajnih učiteljskih društev, ki so se v seji širjega sosveta v Celju enodušno izrekli za ločitev prosvetne uprave od politične in za ustanovitev prosvetnih direktij. — Z ozirom na stvarne prosvetne razmere v Sloveniji pa tudi vztrajamo na zahtevi skupne prosvetne oblasti ter se odločno izjavljamo proti delitvi prosvetne uprave na dve oblasti. Prosvetni upravi naj načeljuje šolnik.

— **Upokojeitev učiteljev v Sloveniji.** Ministrstvo prosvete je upokojilo večje število učiteljev, ki so ali prekoračili 65 let starosti ali pa 60 let in dovršili službeno dobo. Upokojeinci so: Fran Gabršek, višji šolski nadzornik; Luka Jelenc, ravnatelj meščanske šole; Jakob Dimnik, ravnatelj osnovne šole; Josip Cepuder, ravnatelj osnovne

šole; Božidar Valenta, ravnatelj osnovne šole; dalje nadučitelji: Janez Levce, Janko Jeglič, in učitelji: Juraj Režek, Ivan Bele, Matija Lavrenčič, Matko Kante, Franjo Trost, Anton Likozar, Leopold Furlani, Klotilda Golf, vsi v Ljubljani. Izven Ljubljane so upokojeinci: Gustav Vodušek, okrajni šolski nadzornik v Trbovljah, dalje nadučitelji: Franjo Črnagoj na Barju, Matija Hiti v Dobu, Fran Šetinc v Prevorju, Ivan Pipan na Trati, Ferdinand Kalingar v Trziču, Ivan Kern v Trbovljah-Vodah, Josip Zajec v Velikem Gabru, Janko Žirovnik v Borovnici, Miha Bregant v Sostrem, Miha Kabaj v Begunjah, Leopold Punčuh v Gorijem Logatcu, Peter Repič na Uncu, Josip Lasbacher v Rušah, Karel Pestevšek v Slivnici, Anton Porekar na Humu, Franjo Jeglič v Dovjem, Ivan Kit pri Sv. Križu, Ivan Povh pri Sv. Venčeslavu, Simon Šalomon v Smartnem, Anton Petriček v Zalcu, Simon Viher v Vuzenici, Josip Drnjač pri Sv. Petru (Maribor), Vinko Stoklas pri Sv. Andražu, Valentin Zavrl v Begunjah, Fr. Ravtar na Planini, Ivan Sabati v Zgornji Poljskavi, Iv. Krajinik v Breznem; od učiteljev: Martin Lorger v Ljubnem, Martin Repič pri Sv. Joštu, Franjo Ratej na Holmcu, Hinko Paternost v Ihanu, Blaž Jurko v Razboru, Ivan Kiferle v Mostah, Gizela Ekel v Novem mestu, Gizela Dominkuš v Lučah. Razen teh so upokojeinci: na 1. drž. gimnaziji v Ljubljani Franjo Zidar, na ljubljanskem moškem učiteljskem Anton Dekleva in na mariborskem ženskem učiteljskem Josip Fistravec.

— **40-letnica.** Želim, da bi se tovariši-maturanti iz leta 1884., kolikor nas je še, tekom letošnjih počitnic — v drugi polovici julija — v Ljubljani sestali, solidno praznovali svojo 40-letnico in se — poslovlili. Prosim tovariša Marolta v Ljubljani, da potrebno ukrene, določi termin in nas pravočasno pozove. — A. L.

— **Smrtna kosa.** Dne 4. t. m. je podlegel dolgotrajni zavrtni boleznii Vid Malnarič, dijak 3. razreda 1. drž. realne gimnazije v Ljubljani, sin našega priljubljenega tovariša Ivana Malnariča. Pogreb se vrši v petek 6. t. m. ob 16. uri (ob 4. uri) popoldan iz javne bolnice. — Pridzeti rodbini naše iskreno sožalje!

— **Mladina osnovne šole v Beli cerkvi** priredi v nedeljo, 22. junija 1924 razstavo ročnih del (od 6. dopoldne do 2. popoldne) in šolsko prireditev ob pol 4. popoldne po sledečem vzporedju: 1. Deklamacija: Mladi Jugosloven. 2. Petje: Na tujih tleh (dvoglasno). 3. Deklamacija: Na poti v šolo. 4. Petje (dramatična slika): Sarafan. 5. Igra v 3 dejanjih: »Povodnji mož«. 6. Petje (telovadni nastop): Naprej. Vstop prost. Prostovoljni prispevki se porabijo za šolsko knjižnico. Pridite vsi! Vabi vas mladina.

— **Kaj nas uči beseda lešnik?** Beseda lešnik, ki se glasi povsod tako, nas uči, da moramo pisati v vseh besedah, v katerih imamo prvotno skupino ščn, skrajšano skupno šn. Pravilne so torej po zgledu besede lešnika samo oblike: sirotišnica, smetišnica, vojašnica, mrtvašnica, bolnišnica, norišnica, učiteljš-

zrelejši mladini z dežele omogoči po skrajšani poti doseči cilj srednje šole — nekaj se mora zgoditi, na se po deželski mladini nekoliko olajša dostop do poklicev, ki so ji pri današnjih razmerah vedno manj dosegljivi.

A vse to so socialne nujnosti, ki se same uveljavijo — pri nas kakor drugod in pomisleki, ki izvirajo odtod, nas ne smejo odvračati od naših načelnih zahtev. Za enkrat pa, preden dosežemo svoj cilj, naj se polaga čim večja važnost na izbor dijaškega naraščaja na učiteljskih in naj se pri sprejemanju dijakov postopa s primerno sigurnostjo. Naj mi bo dovoljena na tem mestu še kratka pripomnja k članku g. ravnatelja Vajde v »Učit. Tovarišu«, ker se tiče našega predmeta. Hvaležen sem mu zanj, ker je voda na naš mlin. Olajšal nam je obravnavo predmeta s strani, ki je kolikor toliko kočljiva. Ako je kaj dokazal, je dokazal to, da je nemogoče reševati šolska vprašanja v naši državi strogo po enem kopitu. Tudi najodločnejši centralist ne more hoteti, da bi radi razmer v drugih pokrajinah države morali v Sloveniji čakati 20 let na kako reformo, ki je danes

izvršljiva. Od takih nivelizacijskih tendenc na šolskem polju ne bi imel nihče koristi, nasprotno pa bi zglede šolstvo pri nas lahko dalo mnogo pobude drugim pokrajnam. (Dalje prih.)

T. J.:

Jovan Skerlić.

15. maja ov. god. bila je desetgodinjska smrti velikog, ne samo srpskog nego uopšte jugoslovenskog naučnog radnika Jovana Skerlića. Kao s naučnim radnikom i s ideologom pravog jugoslovenstva, kao s najvećim pobornikom ideje potpunog narodnog jedinstva našeg troimenog naroda pozabavile su se sve naše novine, političke i književne, a osobito mu je poštu odala nacionalistička štampa, nadahnuta i prožeta idejama svog učitelja. »Srpski književni Glasnik«, danas najbolje uređivani list u nas i najbolji i najbogatiji književni, kritički, umetnički, ekonomski i politički, uopšte kulturni glasnik, čedo je velikog pokojnika, i on mu je posvetio čitav jedan broj.

Jovan Skerlić rodio se u Beogradu 8. VIII. 1877. Tu je svršio školu i gimnaziju, te se upisao na sveučilište u filozofski fakultet lingvističko-literarni odsek s glavnim predmetima: francuski jezik i

književnost, 1899. pođe u Laussanu i kod čuvenog profesora George-a Renarda učio povest franc. književnosti i metodologiju književne povesti, gde je promoviran na doktora književnosti. Došavši u Beograd postavljen je za profesorskog pripravnika na gimnaziji za franc. jezik i književnost, zatim kao docent, pa vanredni profesor na Velikoj Školi za franc. jezik i književnost, a kasnije za povest srpske književnosti, što je bio njegov davnašnji ideal. Bavio se i politikom te je 1912. izabran za narodnog poslanika. U Lausani i Parizu zadojio se socijalističkom naukom, pa je te ideje kao vatre socijalist internacionalac hteo da prenese i u Srbiju, ali je nakon dubljeg razmišljanja, a usled drukčijih prilika i zbog potrebe nacionalizma, kao jedinog uveta za održanje jedne mlade i sveže nacije, tekom vremena postao nacionalni socijalist, nacionalist u potpunom smislu reči, te je kao takav delovao svega života. Smrt nam ga je otela u najvećem naponu svog stvaralačkog rada, u cvetu mladosti, u najkritičnijim i najburnijim danima, kad nam je bio najpotrebniji, kobne godine 1914.

Naučno-književni rad (dela): 1. L'opinion publique en France d'après la poésie politique et sociale de 1830 a 1848. 2. Pogled na današnju francusku književ-

nost. 3. »Uništenje estetike« i demokratizacija umetnosti. 4. Jakov Ignjatović. Književna studija. 5. Omladina i njena književnost (1848.—1871.). Izučavanja o nacionalnom i književnom romantizmu kod Srba. 6. Pisci i knjige (7 svezaka). 7. Vojislav J. Ilić. Književna studija. 8. Francuski romantičari i srpska narodna poezija. 9. Srpska književnost u XVIII. veku. 10. Svetozar Marković. Njegov život, rad i ideje. 11. Istorijski pregled srpske štampe. 1791.—1911.). 12. Istorija nove srpske književnosti. (Malo izdanje). 13. Istorija nove srpske književnosti. (Veliko izdanje, ilustrirano sa 109 slika). 14. Eseji o srpsko-hrvatskom pitanju. 15. Današnji srpsko-hrvatski nacionalizam. Osim toga ima velik broj studija, članaka, priloga, ocena i prikaza u mnogim listovima. Od 1907.—1914. uređivao je sam »Srp. Književni Glasnik«.

Njegova su dela, kako vidimo, sva naučno-kritična, i u tome je on bio pravi mojstor, te mi valjda još ni danas nemamo dostojnog zamenika. Kao kritik bio je strog in dosledan. Glavna odlika njegova kritičnog rada bejaše potpunost, temeljitost i istinitost. Imao je pred sobom jasno označen pravac, s kojega nije skretao: Kao čovek zdrave naravi, kao pravi Šumadinac nije voleo bolesne sentimentalnosti, koja je baš u prošlom de-

nik, vseučilišnik; gledališčen, pa gledališna, gledališno, učiteljiščen, pa učiteljišne, učiteljišno, vseučiliščen, pa vseučilišna, vseučilišno. — Pleteršnikov slovar pravi pri besedi leščnik: piše in govori se navadno lešnik, a poleg stoječca kratica »pogl.« = pogled označuje obliko leščnik obenem za napačno. A baš beseda lešnik, ki jo povsod govore Slovenci v tej obliki, temeljito zavrača trditve, da je napačna, hkratu nas pa uči, da mora biti tudi vzor vsem enakim besedam. Tudi Breznikova slovnica uči tako na strani 53.: bolnišnica (iz. bolniščenica), duhovščina (iz. duhovščnica), vojašnica (iz. vojaščenica) itd. Tudi srbsčina oblikuje take besede prav tako. — Skrbimo za mehko jezik in posnemajmo blaglasnost srbsčine, ki se ogiblje vseh trdin! Zadložki.

— **Umril** je dne 30. maja na kliniki v Gradcu g. Ivan Bele, kmetijski svetnik, ustanovitelj in dolgoletni ravnatelj državne kmetijske šole v Št. Juriju ob južni železnici. Pokojnik je spisal več strokovnih brošur in knjig in je bil odlikovan z redom Sv. Save III. razreda. Pred kratkim je izšlo v založbi Učiteljske tiskarne obširno njegovo delo »Sadjarstvo«.

— **Kot zastopniki izvršilnega odbora UJU na Dav. Trstenjakovi proslavi** dne 9. t. m. v Ormožu pridejo iz Beograda: predsednik UJU tov. Mil. Stanković, tov. M. Jović in Mih. Stanojevič.

— **Izplačilo diferenc od 1. okt. 1923.** Časopisi poročajo, da je bila dne 30. maja t. l. deputacija činovniškega Saveza v zadevi izplačila diferenc od 1. oktobra 1923 v finančnem ministru, kjer jo je sprejel pomočnik finančnega ministra Srečko Tesić in v ministrovem imenu zagotovil, da se bo diferenc izplačala v najkrajšem času, zadeva draginskih doklad upokojencem pa bo rešena v 14 dneh.

— **Dne 25. maja t. l. je umrl** naš najstarejši tovariš, upokojeni šolski voditelj Ivan Hutter v Mahu, občini Kočen na Kočevskem, Bil je 83 let star. Obiskoval je samo ljudsko šolo. Izobrazil se je potem sam v tej meri, da je napravil usposobljenostni izpit. Služboval je kot šolski voditelj v Reichenau-u, Starem bregu, na Toplem rebu in v Grčaricah na Kočevskem. Mnogoštevilno ljudstvo in sosadni tovariši so ga spremili k zadnjemu počitku. Večna zarja naj mu sveti!

— **Podmladek Rdečega Križa v Ljubljani** priredi v dnevih 7., 8. in 9. junija t. l. v prostorih I. dekliške meščanske šole pri sv. Jakobu razstavo deških in dekliških ročnih del, katere so izgotovili člani Podmladka Rdečega Križa na ljubljanskih osnovnih in meščanskih šolah. Razstava bo otvorjena v soboto, 7. t. m. ob 3. uri popoldne. Vsi razstavljeni predmeti bodo po nizkih cenah na prodaj, na kar posebe opozarjamo cenjene obiskovalce razstave. Izkupiček porabijo Podmladkarji v dobrodelne namene, in sicer predvsem v podporo bolnim in revnim součencem.

cenija postajala nekako moderna, nije voleo pesimizma, koji je mogao porazno delovati. Kao »borben« čovek trazio je na svakom polju borbenost i borbenih ljudi, koji su svojim radom, svojim borbenim idejama imali da bude, da podižu, da ulevaju nađu u bolju, lepšu budućnost, da odgajaju borce za skore dane uskrnuća, duhovnog i političkog. Sam kaže, da on shvata književnost kao najviši izraz narodnoga života. Shvatajući književnost ovako, razumljivo je, što on nije voleo pisaca sentimentalista i pesimista.

Jovan Skerlić je kao kritik imao svoju školu: odgojio mnogo učenika. Razvitak srpske književnosti nitko nam nije bolje, stvarnije i istinitije prikazao od njega. Da je ostao na životu, on bi se bio lotio posla oko izdavanja jedne jugoslav. književnosti, koja nam je danas vrlo nužna. Prema mnogi je veliko, ilustrovano izdanje »Istorije nove srpske književnosti« (Beograd 1914). U predgovoru toga krasnog dela piše: »Ovo je samo istorija nove srpske književnosti, pisaca koji su se nesumnjivo osećali Srbima. Hrvatska i srpska književnost su književnosti jednoga naroda i jednoga jezika, ali to su još dve književnosti. To je paradoks, anahronizam, dokaz naše kulturno-nacionalne zaostalosti, ali to je tako. Hrvatska književnost, kao i lokalne književnosti srpsko-hrvatskoga jezika (dubrovačka, slavonska, bosanska), ovdje nisu dodiravane. Potpuna istorija srpsko-

Naša gospodarska organizacija.

TVORNICA UČIL IN ŠOLSKIH POTREBŠČIN V LJUBLJANI.

Vsemu p. n. učiteljstvu in krajnim šolskim svetom toplo priporočamo, da si ogledajo naš insert v »Učit. Tov.« in naročajo označene predmete edino-le pri naši tvornici, ki je konkurenčno podjetje z nizkimi cenami in najsolidnejšim blagom. Podpirajmo v prvi vrsti sebe, svoje lastne gospodarske ustanove in pomagajmo jim z novimi naročili do čim lepšega in hitrejšega razvoja. Kar nimamo še v lastni založbi, oziroma česar še ne izdelujemo sami, hočemo preskrbeti komisijским potom. Zato prosimo vse p. n. tovariše(-ice), da nam v najkrajšem času javijo po dopisnici, na katero učila reflektirajo najnujnejše v prihodnji šolski seziji, ker si hočemo zaželjena učila pravočasno nabaviti. Vsa sedaj inserirana učila se lahko takoj dobe. Pripravljamo se nov cenik in seznam učil, ki se razpošlje vsem šolskim vodstvom v blagohotno uporabo. Vse cene so, v primeri z inozemskimi od 100—300% nižje — torej ni nikakoršnega povoda, da bi morali odslej naročiti potrebna učila v inozemstvu. Za prihodnje šolsko leto se pripravljamo slika: »Jesen«, ki bo originalno delo naših domačih slikarjev z jugoslovanskimi tipi. V tisku je tudi m², ki ga vsem onim šolam, katere so brez nje, prav toplo priporočamo, m² ne bo imel več rumeno-črni dm², ampak sivo-črna polja — tedaj zopet nekaj našega. — V najkrajšem času pride v delo tudi »Drago Humečkova ambulanci književnica«, ki bo za rokotvorni pouk izborna učilo, obenem pa tudi velike praktične vrednosti. Cela književnica je majhen zabojček, ki ga lahko vsakdo prenaša in v njem najdemo vse, kar potrebujemo praktičen knjigovez, od najmanjše šivanke pa tja do šivalnega stroja. Sestava književnice je tako enostavna, da jo lahko vsak uporablja brez kakšnega posebnega navodila, ki pa bo kljub temu priložen. Na željo bo priredil ravnatelj Humeček tudi podučne, kratke tečaje v ta namen, da se učiteljstvo natančneje seznanj s to napravijo. Na ta način bo učiteljstvo s pomočjo učencev vezalo lahko vse knjige doma in sicer v trpeznosti, kakor si bo samo želelo. Cela književnica z vsem orodjem in materialom, torej kompletna, bo stala približno 1000 Din. Kdor si jo misli nabaviti, oziroma društvo, ki želi zato predavanja — naj nam to pravočasno javi, da vemo koliko izvodov lahko pripravimo in da predavanja porazdelimo na posamezna društva. Pridno se zbirajo tudi hrošči in metulji, ki se prirede v večjih in manjših zbirkah, pa tudi posamezno v steklenih škatlicah — ki bodo posebno pripravni za risarski in nazorni pouk. Tovariše, ki imajo smisel za ta posel, vabimo k sodelovanju. Hrošči, oziroma metulji, naj bi se pošiljali v tvornico v brezhibnem stanju, kjer bi jih mi potem sami preparirali. Ravno tako se priporočamo tudi za zbiranje in pošiljanje raznih rudnin. Pri

pošiljati naj vsakdo napiše ime rude, če jo pozna — na vsak način pa kraj najljubša. Pričeli smo tudi z izdelovanjem mokrih preparatov v formalinu. V delo pridejo tudi razni geometrijski in risarski modeli, ki bodo do prihodnjega šolskega leta gotovi in učiteljstvu po zmernih cenah na razpolago.

Tako se tvornica polagoma razvija, in če bo cenjeno učiteljstvo uvidelo veliko važnost in pomen tega zavoda, ga skušalo po svoji moči na ta ali oni način podpirati, bomo imeli kmalu priliko uživati sadove svojega truda in svoje gospodarsko-stanovske zavesti. Tuš.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Za Ganglov kamen so darovali: Železnik Oroslov, učitelj, Sv. Jurij v Slov. goricah, obveznico 7% drž. posojila à 100 Din (IX. 1922); enako obveznico je darovala Marica Dugarjeva, učiteljica v Št. Ožbaltu o. D., 100 Din (IX. 1922). 1% doplačila za maj: Hren Anton, nadučitelj v Studencih pri Mariboru 10 Din; deška osnovna šola II. v Mariboru (Bobič, Karničnik, Kožuh, Petrič) 40 Din; osnovna šola v Šmarju pri Jelšah (Bevc, Debelak, Lovrec, Mulej, Fink, Smeh, Šumer) 70 Din, skupaj 320 Din; z zadnji izkazanimi 7860 Din = danes 8180 Din. — Iskrena hvala! Posebno pohvalno moram omeniti učiteljstvo v Šmarju pri Jelšah, ki je pod vodstvom tov. Šumerja razpečalo doslej 31 izvodov »Narodnih pravljic iz Prekmurja« ter se o priliki izplačila naših poviškov takoj spomnilo tudi našega Učit. doma. Hvala in čast zavednim in požrtvovalnim tovarišem! Posnemajte jih drugi tovariši! — M. Kožuh, blagajnik.

REZERVNI SKLAD prostovoljni organizacijski davek.

IV. izkaz:

Blagajniško stanje po IV. izkazu		3812.56 Din
Brodnik Ant., Kostanjevica	5.— »	
Zagorč Fran., Kostanjevica	5.— »	
Kobau Julči, Kostanjevica	5.— »	
Mešec Iva, Kostanjevica	5.— »	
Rugelj Zora, Kostanjevica	5.— »	
Paučič Ant., Kostanjevica	10.— »	
Bevc Franc, Šmarje	10.— »	
Debelak Dora	10.— »	
Lovrec Zinka	5.— »	
Fink Anton	10.— »	
Mulej Vida	10.— »	
Smeh Lavoslav	10.— »	
Šumer Hinko	20.— »	

skupaj . . . 3922.56 Din

Darovalcem srčna hvala! Naj bi našli mnogo posnemalcev.

Upravnik.

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljstvu in šolam, posebno pa šolarskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjigarnice v Ljubljani, Frančiškanska ulica, številka 6.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl V založbi Goričar in Leskovšek v Celju je izšel raynokar IV. natis knjige: »Što treba kao vojnik da znam« od podpučkovnika Voj. D. Kostića. Knjiga obsega 263 strani s slikami Nj. Vel. kralja Petra in Aleksandra. Cena brošurani knjigi je 24 Din, trdo vezani pa 30 Din.

—kpl E. L. Bulwer: Poslednji dnevi Pompejev I. del. Splošna knjižnica št. 24 v Ljubljani 1924. Natisnila in založila »Zvezna tiskarna in knjigarna«. Broš. 30 Din, vez. 36 Din, strani 355.

Ocene.

—k Kar je doslej »Splošna knjižnica« javila knjig, še po nobeni ni bilo toliko povpraševanja, kakor po knjigi »Poslednji dnevi Pompejev«. Zdej je izšel prvi del tega slovitnega romana, ki je menda preveden na vse večje jezike. V kratkem mu sledi tudi drugi del, ki bo vseboval tudi številne opombe in pojasnila ter dve Plinijevi pismu o taktičnem izbruhu Vezuva. Roman »Poslednji dnevi Pompejev« se godi v prvih časih krščanstva v Italiji, v mestu Pompeji. Tedanji občani in šege, ves način življenja pred dvema tisočletji, vse borbe in stremjenja tedanjega človeka ožive v čudni, mameči resničnosti pred bralečovo dušo. Vmes vidimo vstajajoče krščanstvo, ki polagoma, toda vztrajno prodira na vse strani in vse sloje tedanje družbe. Spletke starih paganskih svečnikov, ljubezenske zgodbe mladih Pompejev in Grkov, zlasti pa lik slepe sužnje Nidije daje romanu tak čar, da ga človek ne more odložiti, dokler ni prebral zadnje strani. Tudi ta knjiga ki je 24. v vrsti »Splošne knjižnice« se odlikuje po dostojni opremi in po izredno nizki ceni, vzlic temu, da šteje celih 355 strani.

—k Šta treba kao vojnik da znam? Knjiga, ki je izšla v srbohrvatskem jeziku že v četrem natisu ni treba, da se jo več mnogo priporoča. Sestavljena je tako praktično, da ne nudi vojakovinu samo izobrazbo o vojni stroki, temveč mu nudi tudi splošne življenske izobrazbe, ki mu jo je osnovna šola nudila le v manjšem obsegu ali pa je že izpuhtela v dobi med izstopom iz šole in vstopom v vojaško službo. A ne samo prostak, tudi učiteljski abiturient lahko z veliko koristjo poseže po tej knjigi, ker najde v njej na poljuden način obrazloženo vse vojaško življenje in potrebno strokovno znanje, katero ima ali bo

imel tolikrat priliko razlagati posebno vojaškim novincem, pa tudi ljudstvu. Iz navedbe glavnih poglavij vsebine je najbolj razvidna njena praktična stran in vsebina: Moji podaci: moje predpostavljene stave; pravilo službe I. deo; pravilo službe III. deo; stražarska služba; uredba o vojni disciplini in vojni kazenski zakonik; opis puške in municije; nastava za gadjanje puškomo; opis bombi (defonzična in ofonzična); opis puško-mitraljeza mod. 1915; ratna služba; o za-gušljivim gasovima; sifilis; alkoholna pljača; glavna pravila za svakog vojnika; dužnosti vojnika u raznim prilikama; opis jahačeg pribora; vojničko pismo.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SLOVENJEBISTRIŠKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 14. junija ob 10. v Šmartnem na Pohorju. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Društvene in stanovske zadeve. 3. Volitev delegatov za pokrajinsko in glavno skupščino. 4. Predavanje tov. Jos. Šegula: Moderni pevski pouk v osnovni šoli. 5. Slučajnosti. — Zbirališče Slov. Bistrica, odhod v Šmartno ob 7. — Radi obeda se je javiti do 10. junija pri šolskem vodstvu v Šmartnem. Po zborovanju napravimo izlet k Arehu, dve uri hoda iz Šmartna, Prenočišča v Ruški koči za člane planinskega društva 12 Din, za nečlane 14 Din. Vse druge informacije se dobe pri voditeljski v Šmartnem. Vsem tovarišem(-icam) »dolincem« nudi to zborovanje, združeno z izletom k Arehu, najlepšo priliko, da si ogledajo ta planinski svet, naše zeleno Pohorje. Odbor pričakuje polnoštevilno udeležbo in upa, da vidimo tudi Makolčane vrh planin. Pot iz Šmartna k Arehu je tudi za »težke« lahka.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJŠKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 14. junija 1924 ob 10. uri v Vitanju z vzporedom objavljenim v 18. številki »Učit. Tov.« z dne 1. maja 1924. Dodatno k temu še dve točki, 7. Razgovor o osnutku pravil in statuta Socialne ustanove učiteljstva v Sloveniji (glej »Učit. Tov.« številka 21 z dne 22. maja 1924 in 31. in 32. z dne 4. in 7. avgusta 1923). 8. Volitev delegatov za pokrajinsko in glavno skupščino UJU. Pridite vsi! — Odbor.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA CELJSKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 14. junija t. l. ob 9. uri popoldne v mestni osnovni šoli v Celju po vzporedi določenem za zadnje zborovanje. Popoldne izlet v bližnjo okolico Celja, K polnoštevilni udeležbi vabi k temu zadnjemu zborovanju v tekočem šolskem letu odbor.

Poročila:

+ SLOVENJGRAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 5. aprila 1924. Od 30 članov navzočih 25. Kot gost je prisostvoval strokovni učitelj K. Sovrè.

Na dnevnem redu je bilo predavanje g. ravnatelja Humečka iz Maribora o književnosti.

Za svoja zanimiva izvajanja je žel g. predavatelj splošno priznanje.

Dan in vzpored prihodnjega zborovanja se pravočasno objavita.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LAŠKI OKRAJ je zborovalo v soboto, dne 5. aprila ob 10. uri popoldne v prostorih osnovne šole na Hrašniku. Izmed 102 članov je prisostvovalo zborovanju 64. Slednjim ter novo pristopivšim tovarišicam Bulingerjevi, Maurinovi, Novakovi, velja iskren pozdrav predsednika. Odkar nismo zborovali, je posegla zopet smrt v naše vrste. Izbrala si je to pot komaj 21-letno tovariško Zidar-Topolnikovo. Podlegla je jetiki. Prizadetemu tovarišu iskreno sožalje.

Dopisi: Med drugimi dopisi se prečita tudi dopis »Učiteljske tiskarne«.

Predavanje: Ker je vsled obolenosti tov. Seliškarija moral izostati njega referat, poda tov. predsednik o delovanju predsedstva in odbora UJU obširen pregled vseh korakov, ki so se z večjim ali manjšim uspehom podvzeli v dobrobit učiteljstva.

Sklepi: 1. Glede ukaza o kolokovanju šolskih naznanil se sklene, da naj se isto ukine, ker je v nasprotju s čl. 16. ustave, ki se glasi: »Državni pouk se daje brez vpisnine in drugih pristojbin.

2. Društvo se izreče za enotno nedeljivo šolsko oblast v Sloveniji, za ustanovitev učiteljske zbornice v kontrolo in pomoč